

EUROOPAN UNIONIN
NEUVOSTO

Bryssel, 25. marraskuuta 2002 (28.11)
(OR. en)

14164/1/02
REV 1

SOC 508

TARKISTETUN TEKSTIN TOIMITTAMINEN

Lähtettäjä: Sosiaalisen suojelun komitea
Vastaanottaja: Coreper ja neuvosto (työllisyys, sosiaalipolitiikka, terveys ja kuluttaja-asiat)
Ed. asiak. n:o: 14110/00 SOC 470

Asia: **Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunta: yhteiset tavoitteet kansallisten toimintasuunnitelmien toista kierrosta varten**
– hyväksyminen

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena sosiaalisen suojelun komitean selvitys, johon sisältyvät sen ehdotukset köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan tarkistetuiksi asianmukaisiksi tavoitteiksi.

Lissabonin ja Santa Maria da Feiran Eurooppa-neuvostojen perusteella neuvosto hyväksyi lokakuussa 2000 köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumista koskevat "asianmukaiset tavoitteet", jotka Nizzan Eurooppa-neuvosto sen jälkeen vahvisti joulukuussa 2000. Niiden perusteella laadittiin ensimmäiset kaksivuotiset kansalliset toimintasuunnitelmat, jotka puolestaan osaltaan vaikuttivat Laekeniin Eurooppa-neuvostolle joulukuussa 2001 toimitettuun neuvoston ja komission yhteiseen raporttiin sosiaalisesta osallisuudesta. Tarkistetut tavoitteet on tarkoitettu nyt alkaneelle kansallisten toimintasuunnitelmien toiselle kierrokselle, joka tähtää uuden yhteisen raportin laatimiseen vuoden 2004 kevään Eurooppa-neuvostoa varten. Tavoitteiden mukana toimitetaan selvitys ja johdantomuistio.

Yhdistyneen kuningaskunnan valtuuskunta on tehnyt parlamentaarisen tarkasteluvarauman.

Neuvostoa pyydetään hyväksymään selvitys ja tarkistetut tavoitteet.

KÖYHYHDEN JA SOSIAALISEN SYRJÄYTYMISEN TORJUNNAN TAVOITTEET**– selvitys**

Koldingissa heinäkuussa 2002 pidetyn työllisyys- ja sosiaaliministereiden epävirallisen kokouksen tuloksen mukaisesti sosiaalisen suojelun komitea on laatinut tämän asianmukaisia tavoitteita koskevan muistion, jolla on tarkoitus tukea köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastaisen toimintasuunnitelman toisen kierroksen valmistelua vuonna 2003. Muistiota valmistellessaan komitea on ottanut huomioon Århusissa 17.–18.10.2002 pidetyn eurooppalaisen pyöreän pöydän kokouksen päätelmät.

Komitean mielestä nykyiset yhteiset tavoitteet, joista sovittiin Nizzan Eurooppa-neuvostossa joulukuussa 2000, ovat osoittautuneet vakaiksi, vahvoiksi ja käyttökelpoisiksi. Tavoitteisiin ei siis tarvitse tehdä suuria muutoksia. Tällä kertaa olisi korostettava jatkuvuutta ja saavutetun edistyksen vahvistamista ja sen varaan rakentamista, jotta voitaisiin entisestään tehostaa työtä Lissabonin Eurooppa-neuvostossa maaliskuussa 2000 käynnistetyn sosiaalista osallisuutta koskevan prosessin edistämiseksi.

On kuitenkin kolme tärkeätä alaa, joilla yhteisiin tavoitteisiin voitaisiin ajatella muutoksia niiden merkityksen korostamiseksi entisestään:

- Barcelonan Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti korostetaan, että jäsenvaltioiden pitäisi asettaa kansallisissa toimintasuunnitelmissaan tavoitteita niiden ihmisten osuuden vähentämiseksi merkittävästi vuoteen 2010 mennessä, joita uhkaa köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen;
- korostetaan sukupuolen merkityksen täyttä huomioon ottamista kansallisten toimintasuunnitelmien kehittämisessä, täytäntöönpanossa ja valvonnassa;

- tuodaan selvemmin esiin joihinkin miehiin ja naisiin maahanmuuton seurauksena kohdistuva köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen uhka.

Olemme sisällyttäneet Nizzan tavoitteisiin näihin kolmeen tärkeään asiaan liittyviä muutoksia, jotka ilmenevät oheisesta liitteestä.

Katsomme lisäksi, että tässä vaiheessa kansallisten toimintaohjelmien kaksivuotiset kierrokset olisi säilytettävä ja seuraavat suunnitelmat laadittava heinäkuuksi 2003. Tältä pohjalta voitaisiin laatia komission ja jäsenvaltioiden uusi yhteinen raportti sosiaalisesta osallisuudesta ja toimittaa se kevään 2004 Eurooppa-neuvostolle.

**TAVOITTEET KÖYHYYDEN JA SOSIAALISEN
SYRJÄYTYMISEN TORJUMISEKSI****– Johdantomuistio****1. Eurooppa-neuvoston määrittelemät poliittiset suuntaviivat**

Euroopan unionin jäsenvaltiot saavuttivat tärkeän etapin Lissabonin ja Feiran Eurooppa-neuvostoissa, koska sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjunta tunnustettiin niissä yhdeksi keskeiseksi osaksi eurooppalaisen sosiaalisen mallin uudistamista. Valtion ja hallitusten päämiehet olivat yksimielisiä siitä, että köyhyyden poistamista on päättäväisesti vauhditettava ja että tätä varten on asetettava asianmukaiset tavoitteet, jotka neuvosto vahvistaa vuoden loppuun mennessä. He sopivat myös, että sosiaalisen syrjäytymisen torjuntatoimet on perustettava avoimeen koordinointiin, jossa yhdistetään kansallisia toimintaohjelmia ja komission laatima toimintaohjelma yhteistyön edistämiseksi tällä alalla.

Lissabonin ja Feiran Eurooppa-neuvostoissa korostettiin sosiaalisen osallisuuden edistämistä olennaisena tekijänä unionin kokonaisstrategiassa, jonka avulla se pyrkii strategiseen tavoitteeseensa tulevilla vuosikymmenellä: kehittämään maailman kilpailukykyisimmäksi ja dynaamisimmaksi tietoon perustuvaksi taloudeksi, joka pystyy saavuttamaan kestävän talouskasvun, parantamaan työllisyyttä niin määrällisesti kuin laadullisestikin ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Eurooppa-neuvostoissa asetettiin tavoitteeksi myös se, että Euroopassa saavutetaan täystyöllisyys uudessa yhteiskunnassa, joka mukautuu paremmin naisten ja miesten henkilökohtaisiin valintoihin.

Tämä on osa sitä kehitystä, joka alkoi siitä, kun unionin sosiaalipolitiikkaa koskeviin määräyksiin lisättiin Amsterdamin sopimuksella syrjäytymisen torjunta (perustamissopimuksen 136 ja 137 artikla).

2. Moniulotteinen lähestymistapa

Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen ovat ilmiöinä hyvin monimutkaisia ja moniulotteisia, ja ne vaativat tämän yleisen strategian puitteissa monenlaisia toimenpiteitä. Työllisyyspolitiikka ja sosiaalinen suojelu ovat tässä keskeisessä asemassa, mutta ei sovi unohtaa muita tärkeitä tekijöitä, joita ovat muun muassa asuminen, koulutus, terveys, tiedonvälitys, viestintä, liikkuminen, turvallisuus, oikeus, vapaa-aika ja kulttuuri.

Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan tavoite on integroitava eri politiikkoihin (ns. "valtavirtaistamisen" periaate) kansallisella ja yhteisön tasolla.

Työllisyys on paras suoja sosiaalista syrjäytymistä vastaan. Korkealaatuisen työllisyyden kehittämiseksi on edistettävä työllistävyyttä erityisesti uusien taitojen ja elinikäisen oppimisen avulla. Toteuttamalla niitä tavoitteita, joita se on asettanut itselleen Euroopan työllisyysstrategiassa, Euroopan unioni myötävaikuttaa ratkaisevalla tavalla sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan. Talouskasvu ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus tukevat toinen toistaan: yhteiskunnassa, jossa sosiaalinen yhteenkuuluvuus on suuri ja syrjäytymistä esiintyy vähän, talouden suorituskykykin kasvaa.

Myös sosiaalisen suojelun järjestelmillä on strategisen tärkeä asema. Kansalliset sosiaalihuollon ja toimeentuloturvan järjestelmät ovat tärkeitä sosiaalisen suojelun välineitä. Aktiivisen hyvinvointivaltion on tärkeää kehittää uudenaikaisia sosiaalisen suojelun järjestelmiä ja edistää työllistymistä. Eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmillä on myös tärkeä tehtävä sosiaalisen syrjäytymisen torjunnassa.

Uusi tietoyhteiskunta tarjoaa huomattavia mahdollisuuksia vähentää sosiaalista syrjäytymistä joko luomalla vauraammat taloudelliset olot tai uudenlaisia yhteiskunnallisen osallistumisen muotoja. Tietotekniikan ja tietoliikenteen uudet sovellukset luovat ainutlaatuisia mahdollisuuksia, kunhan vältetään kuilun syveneminen niiden ihmisten välillä, joiden ulottuvilla uusi tieto on, ja niiden, jotka jäävät siitä paitsi. Lissabonin Eurooppa-neuvostossa todettiin, että tietoyhteiskunnan ulkopuolelle jäämistä on ehkäistävä ja että erityistä huomiota on kiinnitettävä vammaisiin. Tähän tavoitteeseen pyritään muun muassa toteuttamalla komission toimintasuunnitelmaa "eEurope 2005 – Tietoyhteiskunta kaikille", joka hyväksyttiin Sevillan Eurooppa-neuvostossa, sekä Euroopan vammaisten teemavuoden 2003 puitteissa.

Lissabonin Eurooppa-neuvostossa hyväksytyjen suuntaviivojen mukaisesti tavoitteissa on pyrittävä myös edistämään sosiaalisen syrjäytymisen parempaa ymmärtämistä, valtavirtaistamaan osallisuuden edistämistä jäsenvaltioiden työllisyys-, koulutus-, terveys- ja asuntopolitiikassa sekä kehittämään ensisijaisia toimia tietyille kohderyhmille (esimerkiksi vähemmistöryhmille, lapsille, vanhuksille ja vammaisille) siten, että jäsenvaltiot voivat valita omien erityisolojensa kannalta tärkeimmät toimet.

3. Toteutustavat

Perustamissopimuksen 2 artiklassa annetaan yhteisön tehtäväksi edistää miesten ja naisten välistä tasa-arvoa, ja 3 artiklassa määrätään, että yhteisö pyrkii kaikessa toiminnassaan poistamaan eriarvoisuutta miesten ja naisten välillä sekä edistämään miesten ja naisten välistä tasa-arvoa. Miesten ja naisten välinen tasa-arvo on näin ollen otettava mukaan kaikkeen toimintaan, joilla pyritään mainittuihin tavoitteisiin, erityisesti arvioimalla toiminnan vaikutuksia naisten ja miesten näkökulmasta toimien suunnittelun, päätöksenteon ja toimien seurannan eri vaiheissa.

Toiminnassa on noudatettava toissijaisuusperiaatetta. Sosiaalisen syrjäytymisen torjunta kuuluu ennen kaikkea jäsenvaltioille ja niiden kansallisille, alueellisille ja paikallisille viranomaisille sekä asianomaisille toimijoille, kuten työmarkkinaosapuolille ja kansalaisjärjestöille. Toiminnan on myös oltava sopusoinnussa sosiaalisen suojelun ja sosiaalipolitiikan kansallisten järjestelmien kanssa.

Ottamalla käyttöön uusi avoin koordinoitimenetelmä Lissabonin Eurooppa-neuvoston päätelmissä määriteltyjen periaatteiden mukaisesti voidaan yhdistää johdonmukaisuus ja kansallinen monimuotoisuus. Tavoitteet köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi voivat vaihdella sen mukaan, minkä luonteisia ne ovat, mitkä ovat niiden vaikutukset jäsenvaltioihin ja keihin ne kohdistuvat. Jäsenvaltioiden väliset erot suhteessa kyseisiin ongelmiin näkyvät erilaisina ratkaisuin ja painopiste-eroina kunkin jäsenvaltion olosuhteiden mukaan.

Avoimeen koordinoitimenetelmään kuuluvat edelleen kansalliset toimintasuunnitelmat ja yhteisön toimintaohjelma jäsenvaltioiden kannustamiseksi yhteistyöhön sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi. Jäsenvaltioiden toivotaan esittävän toiset kansalliset toimintasuunnitelmansa heinäkuuhun 2003 mennessä. Sosiaalisen suojelun komitealla on keskeinen tehtävä tämän toiminnan seurannassa. Se toimii tiiviissä yhteistyössä työllisyyskomitean kanssa työllisyyskysymyksissä.

4. Lissabonin Eurooppa-neuvoston päätelmien täytäntöönpanon jatkaminen

Nizzan Eurooppa-neuvoston asettamat tavoitteet ovat osoittautuneet vahvoiksi ja toteuttamiskelpoisiksi. Nyt on tärkeintä saavutetun edistyksen lujittaminen ja sen varaan rakentaminen, jotta voitaisiin tehostaa työtä Lissabonin Eurooppa-neuvoston käynnistämän prosessin edistämiseksi. Tämän perusteella neuvosto, joka ottaa huomioon Lissabonin ja Feiran Eurooppa-neuvostojen määrittelemät suuntaviivat sekä Laekenin ja Barcelonan Eurooppa-neuvostojen päätelmät, ehdottaa Kööpenhaminan Eurooppa-neuvostolle, että Nizzan Eurooppa-neuvostossa asetetut yleiset tavoitteet ja niiden täytäntöönpanoa koskevat menettelytavat olisi vahvistettava lisäämällä niihin tarkistuksia, joissa korostetaan tavoitteiden asettamisen merkitystä ja tarvetta ottaa sukupuolten tasa-arvo paremmin huomioon kansallisissa toimintasuunnitelmissa sekä maahanmuuttajien alttiutta köyhyydelle ja sosiaaliselle syrjäytymiselle. Neuvosto esittää Kööpenhaminan Eurooppa-neuvostolle

- seuraavia tavoitteita, joiden yksityiskohdat ovat liitteessä:
  - edistää työelämään osallistumista sekä resurssien, oikeuksien, hyödykkeiden ja palveluiden saatavuutta kaikille ihmisille
  - ehkäistä syrjäytymisvaaraa
  - toimia eniten suojelua kaipaavien hyväksi
  - aktivoida kaikki toimijat osallistumaan
- seuraavia menettelytapoja tavoitteiden toteuttamiseksi.

Jäsenvaltiot

toteuttavat edelleen tavoitteita köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi,

korostavat, että on tärkeää ottaa miesten ja naisten välinen tasa-arvo mukaan kaikkeen toimintaan, jolla pyritään saavuttamaan nämä tavoitteet ottamalla huomioon sukupuolten tasa-arvoon liittyvät näkökohdat haasteiden määrittämisessä, politiikkojen ja toimenpiteiden suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja arvioinnissa, indikaattoreiden ja tavoitteiden valinnassa sekä sidosryhmien osallistamisessa.

Jäsenvaltioita kehoitetaan määrittelemään osana näitä tavoitteita ensisijaiset toimensa ja esittämään heinäkuuhun 2003 mennessä toinen kansallinen toimintasuunnitelma kaksi vuotta kestäväksi ajanjaksoksi.

Jäsenvaltioita kehoitetaan asettamaan kansallisissa toimintasuunnitelmissaan tavoitteita niiden ihmisten osuuden vähentämiseksi merkittävästi vuoteen 2010 mennessä, joita uhkaa köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen, ja hyödyntämään tässä yhteydessä soveltuvin osin Laekenin Eurooppa-neuvostossa yhteisesti sovittuja indikaattoreita.

Jäsenvaltioita kehoitetaan lisäksi edellä esitettyjen tavoitteiden täytäntöönpanon seurantaan varten määrittelemään omalla tasollaan sellaiset indikaattorit ja seurantamenettelyt, joiden avulla edistymistä voidaan arvioida kunkin jäsenvaltion kansallisessa toimintasuunnitelmassa kehitettyihin tavoitteisiin nähden.

Komissiota

kehoitetaan yhteisen kertomuksen laatimista silmällä pitäen esittämään jäsenvaltioiden esittämien toimintasuunnitelmien perusteella yhteenveto, jossa osoitetaan sellaiset hyvät käytännöt ja innovatiiviset lähestymistavat, joista on hyötyä kaikille jäsenvaltioille.

Jäsenvaltioita ja komissiota

kehoitetaan tekemään yhteistyötä sosiaalisen suojelun komiteassa sosiaalista osallisuutta koskevan raportin laatimiseksi, jotta se voitaisiin toimittaa kevään 2004 Eurooppa-neuvostolle,

kehoitetaan jatkamaan yhteistyötä Euroopan tasolla syrjäytymiseen liittyvien ilmiöiden tuntemuksen lisäämiseksi, hyvien käytäntöjen keskinäisen vaihdon edistämiseksi, tavoitteet ja indikaattorit mukaan luettuina, sekä näiden asioiden yhtenäisen ja johdonmukaisen kehittämisen jatkamiseksi. Tätä yhteistyötä tuetaan edelleen Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksymällä toimintaohjelmalla.

TAVOITTEET

KÖYHYEDEN JA SOSIAALISEN SYRJÄYTYMISEN TORJUMISEKSI

1. Edistää osallistumista työelämään sekä voimavarojen, oikeuksien, hyödykkeiden ja palvelujen saatavuutta kaikille ihmisille

1.1 Edistää osallistumista työelämään

Eurooppalaisen työllisyysstrategian ja erityisesti työllisyyden suuntaviivojen täytäntöönpanon yhteydessä:

- a) Edistää kaikkien työkykyisten naisten ja miesten pääsyä pysyviin ja laadukkaisiin työpaikkoihin erityisesti
- perustamalla heikoimmassa asemassa olevia väestöryhmiä varten erityisiä työllistymispolkuja ja käynnistämällä tätä varten koulutusta
  - kehittämällä politiikkaa, joka suosii työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista lasten päivähoito ja huolenpidosta riippuvaisten henkilöiden hoito mukaan lukien
  - hyödyntämällä osuus- ja yhteisötalouden tarjoamia mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen ja ammatilliseen sijoittumiseen.
- b) Ehkäistä työelämän katkokset kehittämällä työllistyvyyttä henkilöstöhallinnon, työjärjestelyjen ja elinikäisen oppimisen avulla.

1.2 Edistää voimavarojen, oikeuksien, hyödykkeiden ja palvelujen saatavuutta kaikille ihmisille

- a) Organisoida sosiaalisen suojelun järjestelmät erityisesti siten, että:
  - ne osaltaan takaavat kaikille riittävät resurssit ihmisarvoista elämää varten
  - ne auttavat poistamaan työllistymisen esteet varmistamalla, että työpaikan vastaanottaminen merkitsee tulojen lisääntymistä, ja edistämällä työllistyvyyttä.
- b) Panna täytäntöön politiikkoja, joiden tavoitteena on tarjota jokaiselle kunnollinen ja asumiskelpoinen asunto sekä paikalliset olot huomioon ottaen normaalit elämisen edellytykset täyttävät peruspalvelut (sähkö, vesi, lämmitys jne.)
- c) Panna täytäntöön politiikkoja, joiden tavoitteena on tarjota jokaiselle hänen terveydentilansa edellyttämät terveyspalvelut, huolenpidosta riippuvaiset henkilöt mukaan lukien.
- d) Kehittää asianomaisille henkilöille palveluja tai tukitoimintaa, jotka takaavat heille todelliset mahdollisuudet kouluttautua ja nauttia oikeusturvaa sekä käyttää muita julkisia ja yksityisiä palveluja kuten kulttuuri-, urheilu- ja vapaa-ajanpalveluja.

2. Ehkäistä syrjäytymisvaara

- a) Hyödyntää täysimääräisesti tietoyhteiskunnan sekä uuden tietotekniikan ja tietoliikenteen mahdollisuuksia ja huolehtia siitä, ettei kukaan jää niistä paitsi, kiinnittämällä muun muassa huomiota vammaisten tarpeisiin.

- b) Panna täytäntöön politiikkoja, joiden tavoitteena on välttää mahdollisesti syrjäytymiseen johtavia kriisitilanteita kuten ylivelkaantumista, koulunkäynnin keskeytymistä tai asunnon menettämistä.
- c) Panna täytäntöön toimia, joiden tavoitteena on säilyttää perheiden yhtenäisyys sen kaikissa muodoissa.

3. Heikoimmassa asemassa olevien auttaminen

- a) Edistää niiden naisten ja miesten sosiaalista osallisuutta, joilla voi vammaisuuden tai tiettyyn ryhmään kuulumisen vuoksi olla erityisiä vaikeuksia integroitua, kuten maahanmuuttajilla, ja jotka voivat näin ollen joutua elämään pysyvässä köyhyydessä.
- b) Toimia lasten sosiaalisen syrjäytymisen poistamiseksi ja antaa heille kaikki mahdollisuudet integroitua onnistuneesti yhteiskuntaan.
- c) Kehittää yleisiä toimia sellaisten alueiden auttamiseksi, joilla syrjäytymistä esiintyy.

Nämä tavoitteet voidaan toteuttaa yhdistämällä ne muihin tavoitteisiin ja/tai erityisten politiikkojen ja toimien avulla.

4. Ottaa mukaan kaikki toimijat

- a) Edistää kansallisten käytäntöjen mukaan syrjäytyneiden osallistumista ja mielipiteiden ilmaisua erityisesti heidän tilanteestaan, politiikasta ja heitä koskevista toimista.

- b) Varmistaa syrjäytymisen torjunnan huomioon ottaminen kaikessa toiminnassa erityisesti
- aktivoimalla kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset keskinäiseen yhteistyöhön kunkin toimivaltuuksien mukaisesti
  - luomalla asianmukaisia koordinoitimenettelyjä ja -järjestelmiä
  - ottamalla hallinto- ja sosiaalipalveluissa huomioon syrjäytyneiden tarpeet ja varmistamalla, että kenttätyöntekijät ovat tietoisia näistä tarpeista.
- c) Edistää kaikkien julkisten ja yksityisten toimijoiden välistä vuoropuhelua ja kumppanuutta erityisesti
- ottamalla mukaan työmarkkinaosapuolet, kansalaisjärjestöt ja sosiaalipalveluja tarjoavat järjestöt ottaen huomioon kunkin toimivaltuudet sosiaalisen syrjäytymisen torjunnassa
  - kannustamalla kaikkia kansalaisia ottamaan vastuuta ja toimimaan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi
  - edistämällä yritysten sosiaalista vastuuta.
-